

Fråga Doktorn

Vi har valt att döpa om frågespalten till Fråga doktorn, och på så vis öppna upp för mer varierande frågor. Nu finns det möjlighet att få svar av specialister inom olika områden. Denna gång går frågan till:

Christina Persson Logoped i 22q11-specialistteamet i Göteborg

Vår pojke är två år och har ännu inte börjat prata. När han var åtta månader sa han MAMMA och jag var så stolt. Men sen kom det inget mer. Han härmar en del ljud tex. hur bilen eller dinosaurien låter. Då gör han ett "skorrande" ljud långt bak i halsen.? Han är vårt första barn och vi är så oroliga att han inte skall kunna prata och göra sig förstådd. Hur skall vi kunna hjälpa honom på bästa sätt, nu och i framtiden?

Orolig mamma

Hej orolig mamma!

Tack för din fråga. Du har säkert fått höra av många vänner och bekanta att det ordnar sig och att han säkert kommer att börja prata snart. Det är ju visserligen sant att det finns en stor variation i när barn börjar prata men det är inte alltid som den typen av välmenande råd förmår att lugna. Liksom för barn i allmänhet så är det också för barn med 22q11 deletionssyndrom en stor variation i när det talet "kommer igång". Det finns barn med 22q11 deletionssyndrom som börjar prata i "normal" tid men det har också visat sig vara vanligt att talstarten är försenad. Det är inte helt ovanligt att barnen börjar prata i 3-4 årsåldern. Många börjar misströsta om barnet någonsin ska börja prata. Men även om det är vanligt med försenad tal- och språkutveckling så kommer talet. Jag har hittills inte träffat något skolbarn med 22q11 deletionssyndrom som inte är talare. Däremot så kan det finnas problem med tal- och språk under en längre tid.

Vad kan du då göra för att hjälpa din pojke. För det första så gäller det att försöka stimulera språkutvecklingen som för vilket barn som helst. Uppmuntra allt ljudande som han gör. Brummar han som en bil så sätt ord till det som han försöker förmedla, t ex ja där kommer det en bil. Visa att du förstår det som han försöker säga med hjälp av kroppsspråk, röstläge och pekanden. Titta och berätta till bilder i pekböcker, sjung tillsammans och sätt ord till det ni gör. Även om han inte härmar det du säger än så lyssnar han säkert och tar in språket ändå. Barn utvecklar sin språkförståelse innan de själva börjar prata. När ens barn inte försöker härma det man säger eller själv pratar så är det lätt hänt att man själv också blir tyst eftersom vi ju är vana vid att få respons när vi pratar. Det kan vara bra att ibland påminna sig om att inte glömma att prata.

Ett annat sätt som kan vara till hjälp för dig och din pojke är att använda tecken som stöd till talet. Det är en vanlig metod som man använder när ett barn, av något skäl, är sent i sin tal- och språkutveckling. Det innebär att man använder ett sinne till när man kompletterar talet med tecken. De tecken som man använder är de som används i de dövas teckenspråk. När man använder tecken som stöd så tecknar man inte alla ord utan de viktiga, betydelsebärande orden samtidigt som man pratar som vanligt. Barnen plockar ofta ganska snabbt upp tecknen och kan lära sig att uttrycka sig med hjälp av tecken. Det kan minska på frustrationen hos ett barn som vill förmedla sig men inte riktigt förmår. Det är också så att när barnet lär sig att säga ett ord så släpper de tecknen, man behöver alltså inte oroa sig för att barnet inte ska vilja lära sig prata utan tvärt om kan det vara ett sätt att utveckla språket.

Jag tycker att du ska ta kontakt med en logoped på din hemort, om du inte redan gjort det, för att få hjälp att göra en bedömning av din pojkes tal och språk. Utifrån den bedömningen kan ni diskutera kring om det skulle vara ett alternativ för er familj att introducera tecken. Det är också viktigt att logopeden sedan följer tal- och språkutvecklingen för att vid behov ge direkt tal- och språkträning, ge råd till er i familjen och till dagis och skola. Du har säkert hört att det är vanligt med problem med gomfunktionen hos personer med 22q11 deletionssyndrom. Det är också viktigt att så småningom konstatera om denna typ av problem finns för att i så fall kunna åtgärda detta. Detta går dock inte att bedöma säkert förrän talet utvecklats mer.

Med vänliga hälsningar Christina Persson